

ควิอผู้ให้กำเนิดสลามและโรงเรียนห้องสมุด

เชื้อ ปริญาวัช

เมตวิด คิวอิ ควิอ การดัดคู้ว่าเป็นผู้มั่งงัดระเบียบห้องสมุด โดยเฉพาะ
อย่างยัง ห้องสมุดประชาชนมากกว่าบุคคลอื่น ๆ แบบ “ทศวิภาค” ของท่านนั้นได้ใช้
จัดระเบียบหนังสือตามห้องสมุดต่าง ๆ ถึงร้อยตะเกาต์บของห้องสมุดทั้งหมดในประเทศที่พูด
ภาษาอังกฤษ และยังปรากฏว่าใช้กันมากกว่าแบบอื่น ๆ ทุกประเทศทั่วโลก คำราจัด
ห้องสมุดเล่มนี้ได้พิมพ์มาแล้ว ๑๕ ครั้ง โดยไม่นับฉบับย่อและพิมพ์เป็นบางส่วน ได้มีผู้แปล
ออกเป็นภาษาต่าง ๆ ในยุโรปแล้วทุกภาษาจีน ญี่ปุ่น และไทย ก็ได้แปลออกไปใช้แล้ว
ด้วยเหมือนกัน การที่มั่งนิยมใช้แพร่หลายเช่นนี้ก็เพราะเป็นวิธีเข้าใจง่าย คิดวางไว้ด้วย
ความรอบคอบ และเปลี่ยนแปลงได้สะดวก มีผู้คัดค้านโดยไม่เป็นธรรมอยู่ไม่น้อยว่าเป็น
แบบอเมริกันบ้าง เป็นวิธีตงชนโดยปราศจากกฎเกณฑ์บ้าง ฯลฯ ข้อบกพร่องมีบ้างจริง
แต่ส่วนคัมมากกว่า จึงได้นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายเช่นนี้ และเชื่อได้ว่ายังจะคงแพร่หลาย
ต่อไปอีกนาน

เมตวิด คิวอิ เกิดที่นวยอริก เมื่อวันที่ ๓๐ ธันวาคม ค.ศ. ๑๘๕๓ เคิมมีชื่อ
ยักยาวว่า Melville Louis Kossuth Dewey แต่ท่านชอบใช้สั้น ๆ ว่า Melvil Dewey
บิดาเป็นทั้งพ่อค้ากสิกรและช่างทำรองเท้า แต่ไม่ใช่ร่ำรวยมีฐานะปานกลาง ชื่อ Joel มี
ความสามารถในทางอบรมลูกอย่างน่าชม ได้อบรมให้ลูกชายเป็นนักต่อสู้ที่เข้มแข็งอดทน

ตัวผู้ให้กำเนิดสมาคมและโรงเรียนห้องสมุด

๑๗

มีแผนการดำเนินชีวิตอย่างที่จะไม่ยอมให้เสียเวลาและเงินทองไปเปล่า ยินดีทำงานทุกอย่าง
ที่คิดว่าจะเป็นคุณแก่โลกตลอดเวลาตนอยู่

เมดวิดทำงานไม่เลิก เมื่ออายุ ๑๒ ขวบ ก็ได้มีเงินเก็บได้ ๑๒ ดอลลาร์ ด้วย
เงินจำนวนนี้เขาซื้อผ้าห่มเดินทางถึง ๑๑ ไมล์ เพื่อจะไปซื้อหนังสือที่ตำคณิธัมหนึ่งคือพจนานุกรมของเวบสเตอร์ ในสมัยนั้นหนังสือยังหายากอยู่แต่เมื่ออายุ ๑๕ ปี เขาก็ยังมีหนังสือ
เป็นราคากถึง ๕๐ ดอลลาร์ เขาได้เข้าโรงเรียนฝึกหัดครูอยู่ไม่นานแล้วไปทำการฝึกสอนอยู่
ต้องตามไปเป็นการเตรียมตัวเข้าโรงเรียนชั้นสูงที่ Oneida Seminary แล้วไปเข้า Alfred
University ตอนหลังจึงไปต่อที่ Amherst College ซึ่งเรียนสำเร็จเมื่อปี ค.ศ. ๑๘๗๔

ขณะที่กำลังศึกษาอยู่มหาวิทยาลัยแอมเฮิร์สต์นั่นเอง เขาได้สมัครเข้าเป็นผู้คอย
ช่วยเหลือนักศึกษาที่ห้องสมุดของวิทยาลัยแห่งนี้ไปด้วยเพื่อจะได้ค่าจ้าง จำนวนเล็กน้อยซึ่ง
มีจ่ายให้เป็นครั้งคราวไปใช้เป็นค่าเล่าเรียน จึงได้ตระหนักถึงอุปสรรคและความฉืดแปดเฟียด
อันสืบเนื่องมาจากไม่มระเบียบจัดหนังสือในห้องสมุด เมื่อเรียนจบแล้วได้รับตำแหน่ง
ผู้ช่วยบรรณารักษ์จึงได้ไปดูกิจการตามห้องสมุดต่าง ๆ หลายแห่ง พร้อมทั้งศึกษาปัญหา
เรื่องนี้อย่างจริงจังเป็นเวลาถึงหกเดือน แล้วได้ทำรายงานเสนอคณะกรรมการห้องสมุด
วิทยาลัยนั้นแนะนำให้จัดหนังสือตามแบบทศวิภาคนชน

เขาได้ความคิดเห็นโดยได้ไปเห็นแบบของเบคอนซึ่ง ดร. W.T. Harris ได้นำมา
จัดแสดงจัดหนังสือในห้องสมุดตามโรงเรียนต่าง ๆ ที่เมืองเซนต์หลุยส์ เรื่องหลักของ
เบคอนนั้นแม้จะเป็นเกร็ดเล็กน้อยจนถึงบางท่านไม่ยอมรับรู้ แต่ถ้าไม่ทราบไว้ก็จะบอกไม่ได้
ว่าตัวผู้ไปได้ความคิดเห็นมาจากไหน

ฟรานซิส เบคอนได้จำแนกความรู้ไว้ในเรื่อง Advancement of Learning ว่า
จากอำนาจความจำ ความคิดนึก และการตรึกตรอง ของมนุษย์เรานั้นจึงได้เกิดมีวิชาการ
อยู่เพียงสามประเภทคือ ประวัติศาสตร์หนึ่ง วรรณคดีหนึ่ง ปรัชญาหนึ่ง ดร. แฮร์ริส

ได้นำความคิดนี้มาเป็นหลัก จัดหนังสือ ในห้องสมุด แยกฉบับ เอาปรัชญา มาไว้ต้น เอา ประวัติศาสตร์ไปเป็นปลายคิวรับเอามาใช้แต่ได้ดัดแปลงต่อไปอีก โดยใช้เลขเป็นเครื่องหมายบอกประเภทวิชาการดังนี้

แบบแฮร์ริส	แบบคิว
ปรัชญา	๐๐๐ ความรู้ทั่วไป
ศาสนา	๑๐๐ ปรัชญา
สังคมศาสตร์และรัฐศาสตร์	๒๐๐ ศาสนา
วิทยาศาสตร์และดาราศาสตร์	๓๐๐ สังคมศาสตร์
ประณีตศิลป์	๔๐๐ ภาษาศาสตร์
วรรณคดีร้อยกรอง	๕๐๐ วิทยาศาสตร์
วรรณคดีจีนนิยาย	๖๐๐ วิทยาศาสตร์
วรรณคดีหลายอย่างผสมกัน	๗๐๐ ศิลปกรรม
ประวัติศาสตร์	๘๐๐ วรรณคดี
	๙๐๐ ประวัติศาสตร์

การที่คิวได้คิดใช้เลขทศนิยมเป็นเครื่องหมาย แทนวิชาการ ในการจัดหนังสือของห้องสมุดนี้ เป็นพัฒนาการขึ้นสำคัญของการจัดหนังสือของห้องสมุด หรือกล่าวได้ว่าการจัดห้องสมุดได้เจริญเข้าขั้นเป็นวิทยาศาสตร์อย่างหนึ่งแล้ว คิวเองให้ตั้งโรงเรียนสอนนิสิตขึ้นเป็นแห่งแรกแล้วจึงมีมหาวิทยาลัยหลายแห่งบรรจุเข้าเป็นหลักสูตรของมหาวิทยาลัย บางแห่งให้ปริญญาถึงขั้นดุษฎีบัณฑิต

แบบคิวจัดสมุดให้ศูนย์ “๐” แทนความรู้ แล้วแบ่งแยกต่อไป โดย ๐.๐ เป็นความรู้ทั่วไป ๐.๑ เป็นปรัชญา ๐.๒ ศาสนา ฯลฯ แต่เพื่อให้ได้ละเอียดและถูกต้องขึ้นจึงกำหนดหน้าไว้ในฐานเข้าใจกันเอง จึงคงเหลือ ๐ แทนความรู้ทั่วไป ๑ เป็นปรัชญา ๒ ศาสนา ฯลฯ ๙ ประวัติศาสตร์ กล่าวง่าย ๆ ว่า ตามหลักของคิวเขาแบ่งวิชาการ

ออกเป็น ๑๐ ประเภทใหญ่ แล้วประเภทหนึ่ง ๆ แบ่งย่อยออกเป็น ๑๐ หมวด หมวดหนึ่ง ๑๐ ตอน แล้วจะแบ่งซอยให้ละเอียดลงไปอีกได้ไม่มีที่สิ้นสุด มีการเปิดยืมไปใช้เครื่องหมายอย่างอื่นแทน คือใช้ตัวอักษรแทนบ้าง อักษรกับเลขผสมกันบ้าง ก็คงต้องย่อยลงไปตามวิธีของตัวมันเอง แต่เดิมมาเคยมีการใช้เลขทศนิยมในการจัดห้องสมุดกันบ้าง แต่ใช้เป็นเครื่องหมายติดไว้ที่ชั้นวางหนังสือ บังคับให้หนังสืออยู่กับที่ ส่วนตัวผู้ใช้เป็นเครื่องหมายวิชาหรือเรื่องตามที่มันในหนังสือ ซึ่งจึงไม่มีส่วนสำคัญในการจัดห้องสมุด

ตัวผู้ใช้เขียนลงไว้ในสมุดบันทึกประจำวันของท่านเมื่ออายุยี่สิบเอ็ดปีว่า “งานในชีวิตของข้าพเจ้าคือ จะช่วยให้มนุษย์ทุกชีวิตมีโรงเรียนฟรีและมีห้องสมุดใช้ฟรี” แล้วท่านก็ได้ดำเนินการอย่างเห็นดเห็น้อยพร้อมทั้งทำให้คนอื่น ๆ อีกไม่น้อยต้องพลอยเห็นดเห็น้อยไปด้วย เพื่อที่จะให้บรรดาสถาบันอันนั้น เริ่มตั้งสมาคมห้องสมุดอเมริกันชนเมื่อ พ.ศ. ๒๔๑๘ ซึ่งท่านเองต้องรับตำแหน่งประธานการโดยไม่มีเงินเดือนอยู่ถึง ๑๕ ปี ข้ามไปช่วยตั้งสมาคมห้องสมุดอังกฤษเมื่อ พ.ศ. ๒๔๒๐ แล้วตั้งองค์การห้องสมุดชนเพื่อที่จะวางมาตรฐานเครื่องอุปกรณ์ต่าง ๆ ของห้องสมุดให้ใช้ได้ใช้แบบเดียวกัน เริ่มออกและเป็นบรรณาธิการนิตยสาร The Library Journal เริ่มตั้งโรงเรียนสอนวิชาการห้องสมุดขึ้นเป็นแห่งแรก ในบ้านปลายของชีวิตได้ตั้งสำนักวัฒนธรรมและสังคม ชื่อ Lake Placid Club ราชภัฏราชภัฏคอนเนคติกัต และรัฐฟลอริดา ได้เขียนหนังสือไว้ไม่น้อย

นับว่าท่านได้ทำทารุณกรรมแก่ตนเองเพื่อจะให้บรรดาตามอุดมการณ์ เกือบจะได้ช่วยให้คนทั้งโลกมีโรงเรียนและห้องสมุดใช้ฟรีตามที่ตั้งใจไว้แล้ว ก็พอได้ถึงแก่กรรมเสียก่อนเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๔ มีอายุครบ ๘๐ ปีพอดี และเป็นบรรณารักษ์ตลอดกาล

เก็บใจความจาก The Century of Melvil Dewey โดย W.C. Berwick Sayers

British Book News December 1951